

פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה

8

8 פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה

8.1 < מרכז הקשר לחוקרים ישראלים

מרכז הקשר נועד לסייע לחוקרים ישראלים העובדים או לומדים בחו"ל ולמדענים עולים לקשור קשרים בישראל ולמצוא משרה כדי שיוכלו לחזור, או לעלות, ארצה ולהשתלב בקהילה המדעית הישראלית. המרכז מטפל בחוקרים מכל תחומי הדעת האקדמיים, ובכללם מדעי הרוח והחברה. נוסף על זה המרכז פועל להביא לפני מקבלי החלטות וקובעי המדיניות את צורכיהם של החוקרים ואת הקשיים שעימם הם מתמודדים.

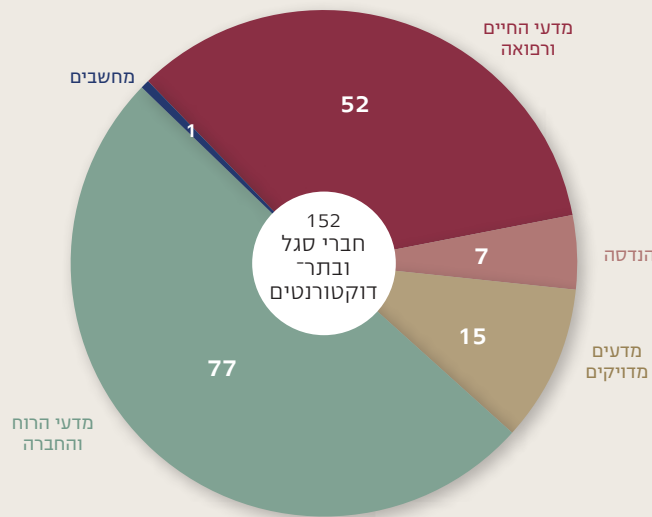
כיום רשומים במאגר מרכז הקשר יותר מ-4,500 חוקרים וחוקרות, מרביתם חיים בחו"ל ומעוניינים לשוב לישראל. כ-77% מהרשומים במאגר הם בעלי תואר דוקטור, וכ-18% – דוקטורנטים. כשליש מהחוקרים שבמאגר הם מתחומי מדעי החיים והרפואה, כשליש מתחומי המדעים המדויקים ומדעי ההנדסה, וכשליש – מתחומי מדעי הרוח והחברה.

מאז הקמתו בשנת 2007 סייע מרכז הקשר ליותר מ-1,100 חוקרים וחוקרות למצוא תעסוקה באוניברסיטאות. רבים נוספים מצאו בסיוע מרכז הקשר משרות במסגרות שונות – מכללות אקדמיות, מכוני מחקר, משרדי ממשלה ותעשייה. בשנת 2023 השתלבו באוניברסיטאות, בסיוע מרכז הקשר, 152 חוקרים וחוקרות במשרות שונות, מהם 69 כחברי סגל ו-83 כבתר-דוקטורנטים ומנהלי מעבדות.

[לאתר מרכז הקשר לחוקרים ישראלים <](#)

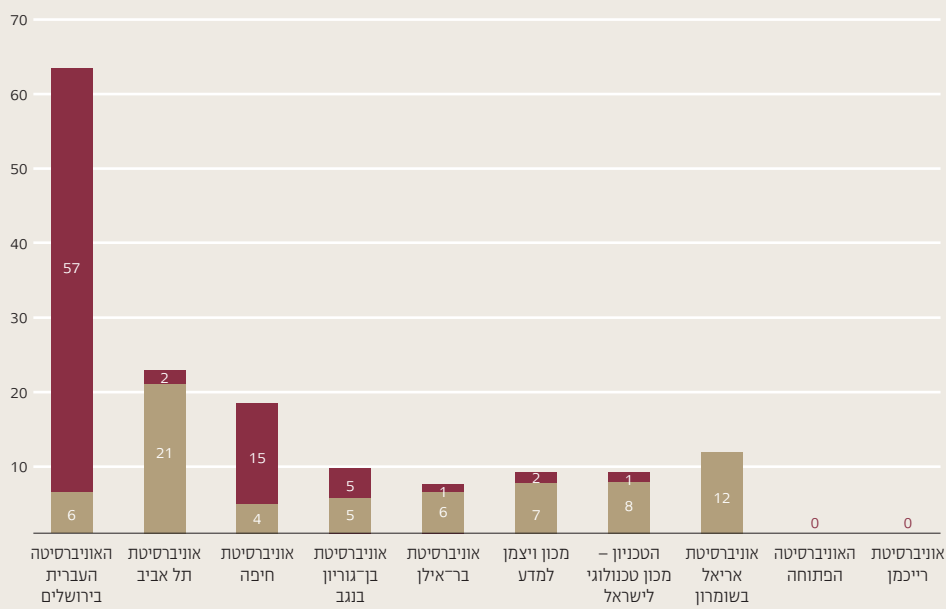
תחומי הלימוד של חברי הסגל ובתרי־דוקטורנטים שנקלטו בעזרת מרכז הקשר בשנת תשפ"ג

* הנתונים כוללים תוספות לשנת תשפ"ב

קליטת סגל ובתרי־דוקטורנטים בעזרת מרכז הקשר באוניברסיטאות בשנת תשפ"ג

* הנתונים כוללים תוספות לשנת תשפ"ב

■ סגל ■ בתרי־דוקטורנטים

8.2 < היוזמה - מרכז לידע ולמחקר בחינוך

היוזמה עוסקת בנושאי חינוך שעל סדר יומם של מקבלי החלטות ומקדמת שימוש שיטתי בידע מחקר עדכני ומבוקר בתהליכי מדיניות, פיתוח והטמעה. בראש ועדת ההיגוי של היוזמה עומד חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל, ומנהלת היוזמה היא רננה פרזנצ'בסקי אמיר.

היוזמה פועלת באמצעות שלושה ערוצי פעילות עיקריים שמשותפים בהם חוקרים, מקבלי החלטות ואנשי שדה: ועדות קונצנזוס וצוותי מומחים, קבוצות עבודה ודוחות מחקר ומידע לצורכי תכנון מדיניות (מת"ת - מידע תומך תכנון). לצד ערוצי פעילות אלה מקיימת היוזמה תהליכי חשיבה ולמידה נוספים, בפורמטים מותאמים לצורכי השותפים ולנושא הנבחן. נוסף על זה, היוזמה פועלת להנגיש ידע מחקר ללכל העוסקים בתחום החינוך.

ועדות המומחים של היוזמה עוסקות בסוגיות מהותיות המעסיקות את מערכת החינוך דרך קבע. כל ועדה מורכבת מכעשרה חוקרים ממגוון דיסציפלינות ותפקידים, העוסקים בהיבטים שונים של הנושא הנבחן - כל אחד בתחומו. ועדות המומחים פועלות בשיתוף הגופים המזמינים אך מקפידות לשמור על אוטונומיה ועל חופש אקדמי. פעילות הוועדות כוללת בחינה של ידע מחקר, מפגשים עם אנשי מחקר, מדיניות ושדה הפועלים בזירה ואירועי למידה מגוונים. בתום עבודתן הוועדות מגישות דוח המסכם את פעילותן וכולל מסקנות והמלצות.

צוותי מומחים דומים בדרך פעילותם ובצורת הלמידה שלהם לוועדות המומחים, אך הם מצומצמים מהן בהרכבם, פועלים למשך תקופה קצרה יותר, ואינם מכוונים להמלצות קונצנזואליות.

קבוצות העבודה משותפות ככלל לחוקרים, למקבלי החלטות ולאנשי שדה, והן מוקמות לשם גיבוש תוצר קונקרטי הנדרש לקביעת מדיניות או למימושה.

דוחות מת"ת (מידע תומך תכנון) מיועדים לייצר תשתית של ידע בדבר המחקר הקיים והנעשה בעולם בסוגיות המעסיקות מתווי מדיניות. את הדוחות האלה כותבים היוזמה ושותפים, ומלווים אותם חוקרים מומחים בתחום.

פעילות היוזמה בשנה החולפת:

ועדת מומחים בנושא חינוך לערכים - קווים מנחים למדידה ולהערכה

בראשות פרופ' חנן אלכסנדר מאוניברסיטת חיפה ומאוניברסיטת ברקלי שבקליפורניה

השנה פורסם **הדוח המסכם** של ועדת המומחים בנושא. נקודת המוצא לעבודתה של הוועדה הייתה כי כדי לבחון כיצד מודדים ומעריכים את העשייה בתחום של חינוך לערכים נדרש בשלב ראשון להגדיר את המושגים המרכזיים הנוגעים לחינוך זה. זוהי שאלה מורכבת במיוחד, מאחר שכל אדם וכל קבוצה מגדירים אחרת את ערכיהם וגם מפרשים אחרת את הערכים המוצהרים במדיניות משרד החינוך. הוועדה ראתה חשיבות רבה בקיומו של דיאלוג, המאפשר היכרות עם תפיסות ועם גישות שונות ומעצים את יכולתם של התלמידים והתלמידות להתדיין.

הוועדה פעלה מתוך תפיסה כי אין חינוך ניטרלי מבחינה ערכית, וכי יש להעלות את המודעות לקיומו ולמאפייניו של תחום חשוב זה במערכת החינוך על כל מרכיביה – למן תוכנית הלימודים והערכתה ועד לאקלים הבית-ספרי. במסמך המסכם גיבשה הוועדה את העקרונות שצריכים להנחות את תחום החינוך מכוון-הערכים וכן נתנה את המלצותיה בנוגע לדרכים שבהן יש לעסוק בנושא במערכת החינוך בישראל. בימים אלה צוות היוזמה עמל על הכנת עיבודים מקוצרים לפרקי הדוח.

צוות המומחים לנושא קידום לימודי הומניסטיקה במערכת החינוך

בראשות פרופ' רון מרגולין מאוניברסיטת תל אביב

להוראת מקצועות ההומניסטיקה יש תפקיד מרכזי בהשפעה על עיצוב דמותם של בוגרי ובוגרות מערכת החינוך. היחלשות מעמדם של מקצועות אלה העלתה צורך בחשיבה מחודשת על הגדרת המטרות ועל אופני הוראתם, למידתם והערכתם. לצורך זה הקימה היוזמה צוות מומחים.

הצוות קיים ארבעה מפגשי למידה רחבים לצד מפגשים מצומצמים ופרטניים עם בעלי תפקידים במשרד החינוך, עם חוקרי חינוך ועם אנשי שדה, והזמין סקירה מדעית על אופני הערכה של מקצועות ההומניסטיקה במדינות שונות בעולם. נוסף על אלה, פנה הצוות בקול קורא לקבלת ניירות עמדה מן הציבור בנושא קידום לימודי ההומניסטיקה במערכת החינוך. הסקירה המדעית וניירות העמדה פורסמו באתר היוזמה. הדוח המסכם את פעילות הצוות יפורסם בחודשים הקרובים.

הדוח מתייחס לארבעה נושאים מרכזיים: שאלות יסוד בלימודי ההומניסטיקה ותכליתם, הפדגוגיה של מקצועות אלה, דמות המורה וסוגיות הנוגעות לאופני ההערכה של מקצועות ההומניסטיקה.

קבוצת העבודה בנושא שותפויות בין מחקר לפרקטיקה בחינוך (RPP)

בראשות פרופ' יעל קלי מאוניברסיטת חיפה

שותפויות RPP הן שותפויות ארוכות טווח, הממוקדות בבעיות העולות מהשטח ומבוססות על הדדיות בין שני הצדדים. ביכולתן לסייע להטמיע ידע מדעי בתהליכי קביעת מדיניות ובתהליכים חינוכיים בשטח, לקדם מחקר ולייצר בסיס ידע לשימוש כל השותפים. קבוצת העבודה הוקמה בשיתוף לשכתה של המדענית הראשית במשרד החינוך וקרן יד הנדיב מתוך מטרה לקיים שיח רחב עם בעלי העניין בנושא השותפויות.

הקבוצה דנה בדגמים מרכזיים של שותפויות, בתועלות ובאתגרים שביצירת שותפויות במערכת החינוך בארץ ובדרכים לקדם. נוסף על זה, איגמה הקבוצה בעזרת שותפיה את הידע הקיים בארץ, למדה על הנעשה בעולם מחוקרים מובילים ועמדה על המנגנונים הנדרשים להצלחת השותפויות.

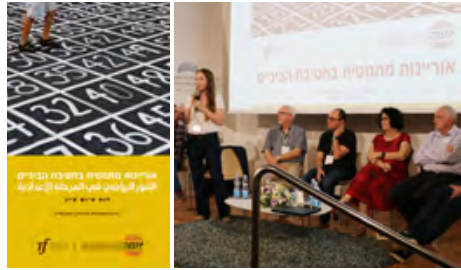

ישיבת קבוצת העבודה בנושא שותפויות בין מחקר לפרקטיקה בחינוך

דוח פעילות הקבוצה פורסם בחודש אפריל האחרון. במסגרתו הציעה הקבוצה שתי תובנות לקידום שותפויות בין מחקר לפרקטיקה בחינוך: האחת תאורטית – מסגור התחום באמצעות מודל מכליל לשותפויות והמשגה רחבה של הנושא; השנייה מעשית – הצעה להקמת מרכז ישראלי לקידום שותפויות בין מחקר לפרקטיקה ופירוט תפקידיו המרכזיים.

אוריינות מתמטית בחטיבת הביניים – יום עיון

בשנים האחרונות גובר העיסוק בתחום של אוריינות מתמטית – הן במחקר האקדמי, הן בעיצוב המדיניות והן בהוראה ובלמידה בשדה. סוגיות רבות הקשורות להגדרת האוריינות, לנחיצותה ולחשיבותה, ובעיקר לאופני פיתוחה בקרב התלמידים, דורשות חשיבה ודיון. השנה קיימה היוזמה, בשיתוף קרן טראמפ, אשר פועלת לקידום מצוינות בחינוך המתמטי והמדעי בישראל, יום עיון בנושא אוריינות מתמטית בחטיבת הביניים. ביום

מתוך יום העיון בנושא אוריינות מתמטית בחטיבת הביניים

העיון הוצגו מגוון קולות עדכניים מהמחקר העדכני בארץ ובעולם ותובנות מהניסיון בשטח, והתקיים דיון פורה בין אנשי המחקר, אנשי השדה וקובעי המדיניות. **בדוח שפורסם** בהמשך ליום העיון הוצגו השאלות המרכזיות שנידונו, האתגרים ודרכי ההתמודדות שהוצעו.

חינוך לחיי עבודה וקריירה – דוח מת"ת (מידע תומך תכנון)

השנה נכתבו שלוש עבודות העוסקות בקשרים בין עולם החינוך לעולם העבודה. מטרת העבודות – **שאוחדו לדוח אחד** – הייתה לסרטט תמונת מצב ראשונית של המגמות בתחום החינוך לעבודה וכן של הידע המחקרי הקיים בנושא הקשרים בין מערכת החינוך והתערבויות חינוכיות לבין השתלבות בשוק העבודה.

פעילויות נוספות למען קידום יעדי היוזמה

היוזמה פועלת להנגשה ולהפצה של הידע המחקרי בקרב קובעי מדיניות בתחום החינוך ובקרב קהל רחב יותר של העוסקים בחינוך – מנהלים, מורים, אנשי המגזר השלישי, הורים ועוד. השנה הייתה היוזמה שותפה לשני כינוסים בתחומי פעילותה:

< באוקטובר 2022 הייתה היוזמה שותפה לארגון כינוס בנושא "מחברים בין עשייה למחקר בחינוך" בהובלת המרכז לחקר הפדגוגיה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. היוזמה הייתה שותפה לוועדה המארגנת של הכינוס ולוועדת השיפוט, והשתתפה במושבים שונים. בכינוס הוצגו תובנות ביניים מתוך עבודתה של קבוצת העבודה של היוזמה בנושא שותפויות בין מחקר לפרקטיקה בחינוך (RPP) כדי לייצר שיח רחב עם בעלי העניין בקרב משתתפי הכינוס ולדייק את מסקנות הדוח המסכם של הקבוצה.

< בחודש מרס הייתה היוזמה שותפה ליום עיון מקוון בנושא מניעת גזענות מטעם מרכז TEC במכון מופ"ת ובשיתוף ארגונים נוספים. היוזמה הייתה שותפה לוועדת ההיגוי של הכינוס ופרסמה שלושה מסמכי רקע, שניים מהם מבוססים על פרקים מתוך הדוח של ועדת המומחים לחינוך לערכים – קווים מנחים למדידה ולהערכה.

< היוזמה מפיצה את כלל תוצריה ברשימות תפוצה ופועלת להרחבת החשיפה אליהם באמצעות פעילות מקוונת **בדף הפייסבוק ובערוץ היוטיוב**.

8.3 < הקרן הלאומית למדע

הקרן הלאומית למדע
المؤسسة الإسرائيلية للعلوم
Israel Science Foundation

בשנות השבעים של המאה הקודמת החליטה ממשלת ישראל להקצות כספים למחקר הבסיסי בישראל על בסיס תחרות ומצוינות מדעית והטילה על האקדמיה לפעול למימוש התוכנית. לשם כך הקימה האקדמיה את "הזרוע למחקר בסיסי". תקציב הזרוע החדשה שניהלה האקדמיה בא ממקורות ממשלתיים באמצעות ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב).

בשל הגידול הניכר בהיקף פעילותה של הקרן במשך השנים הוחלט על הפיכתה לעמותה עצמאית. במאי 1995 הוקמה הקרן הלאומית למדע (ISF) כעמותה ונרשמה כחוק אצל רשם העמותות. בכך שונה מעמדה המשפטי של הקרן, והוחל בהפעלתה כמסגרת ארגונית עצמאית אשר שואבת את סמכותה מהקהילה המדעית ופועלת לקידום המחקר המדעי הבסיסי.

על אף היותה עמותה עצמאית שומרת הקרן על זיקה חזקה לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. ביטוי לכך ניתן לראות בין היתר בכהונת נשיא האקדמיה כיו"ר מועצת הקרן (לפי תקנונה). הקרן הלאומית למדע היא כיום הגוף המרכזי התומך במחקר בסיסי בישראל לפי מצוינות מדעית בתחומי הדעת השונים ובמגוון רחב של ערוצי תמיכה. בראש ההנהלה האקדמית של הקרן עומד פרופ' דניאל זייפמן, נשיא מכון ויצמן למדע לשעבר.

מטרת הקרן היא להעריך הצעות למחקר בסיסי בתחומי מדעי הרוח, מדעי החברה, מדעי החיים והרפואה והמדעים המדויקים והטכנולוגיה, ולתמוך בהצעות הנבחרות באמצעות מענקי מחקר. ההצעות מוערכות ונבחרות בהליך תחרותי, על סמך מצוינות ואיכות מדעית. מרבית התוכניות נשפטות בתהליך שיפוט דואלי, שכולל ועדות מקצועיות וסיקור עמיתים. כ-96% מתקציב הקרן לשנת תשפ"ג הם הקצבת ות"ת. ארבעת האחוזים הנותרים באים מתרומות ישירות, מפרסים, מקרנות מיועדות ומקרנות שונות שהאקדמיה מנהלת.

בשנת תשפ"ג פועלת הקרן בתקציב כולל של קרוב ל-724 מיליון ש"ח, בכל מסלולי המענקים, ובהם אלה:

< **תוכניות הליבה:** תוכניות הממומנות מדי שנה מתקציב הליבה, פתוחות להגשה לכל תחומי הדעת ואינן ממוקדות בנושא מסוים.

< **תוכניות ייעודיות:** תוכניות הממומנות מתקציב תוספתי, מיועדות לקהל חוקרים מסוים או לנושא מסוים, ובדרך כלל מוגבלות בזמן.

במסגרת תוכניות הליבה ממנת הקרן 2,314 מענקי מחקר אישיים באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר אחרים, חמישה מוקדי מחקר ותשעה מענקי מחקר בתוכנית ביכורה. כמו כן תומכת הקרן במסגרת זו ברכישת ציוד מחקרי מתקדם לחברי סגל חדשים באוניברסיטאות, בפרסום ספרים בתחומי מדעי הרוח וכן בקיום סדנאות מחקר בין-לאומיות.

נוסף על תוכניות הליבה הנזכרות לעיל מפעילה הקרן את התוכניות האלה:

- < מענקי מחקר לרופאים-חוקרים בבתי החולים.
- < תוכנית למלגות השתלמות בתר-דוקטורט במדעי החברה.
- < תוכנית למרכזי מצוינות ללמידה משמעותית.
- < תוכנית ברפואה ממוקדת אישית.
- < תוכנית למחקרים בתחום מדע וטכנולוגיה קוונטיים.
- < תוכנית בזק לתמיכה בבלימת נגיף הקורונה.
- < תוכנית למרכזי מצוינות למחקרים בתחום סוכרת מסוג 1.
- < תוכנית תמיכה להנגשת תשתיות מחקר – במסגרת התוכנית למענקי מחקר אישיים.
- < תוכנית לשיתוף פעולה עם חוקר מחו"ל – במסגרת התוכנית למענקי מחקר אישיים.
- < תוכנית לתמיכה ברכישת ציוד לחוקרים ב"אמצע הדרך".

במחזור זה פתחה הקרן תוכנית חדשה וייחודית למחקרים פורצי דרך (מפ"צ):

מפ"צ היא תוכנית חדשה וייחודית המיועדת לתמוך במחקר איכותי במיוחד, המוגדר "פורץ דרך", בכל תחומי הדעת. מטרת תוכנית זו היא לספק תמיכה בהיקף רחב למחקר איכותי שהוא בעל סיכון גבוה / תועלת גבוהה (high risk/high gain), המצריך מימון גדול במיוחד שאינו ניתן להשגה באמצעות מענק המחקר האישי הרגיל. התוכנית מיועדת לתמוך במידה ניכרת במספר קטן של חוקרים נבחרים שהוכיחו בעשר השנים האחרונות מחויבות עמוקה ומקיפה למחקר המוצע.

פעילות בין-לאומית

לפני כמה שנים הרחיבה הקרן את פעילותה הבין-לאומית, והיא משתפת פעולה עם קרנות מחקר שונות לקידום פעילות מדעית משותפת בין חוקרים ישראלים לבין חוקרים מחו"ל. הקרנות כוללות את אלה: הקרן הלאומית למדעי הטבע בסין (National Natural Science Foundation of China – NSFC), המכון הקנדי לחקר הבריאות (Canadian Institute for Health Research – CIHR), המרכז הבין-לאומי למחקר ולפיתוח בקנדה (International Development Research Center – IDRC), קרן עזריאלי (The Azrieli Foundation), הקרן הלאומית למחקר בסינגפור (National Research Foundation – NRF) והאגודה היפנית לקידום המדע (Japan Society for the Promotion of Science – JSPS). הקרן שותפה ב-GRC (Global Research Council), והיא פעילה בהנהגה האירופית האזורית.

לאתר הקרן הלאומית למדע <

8.4 < תל"מ - הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח

בשנת 1997 הקים נשיא האקדמיה דאז פרופ' יעקב זיו ז"ל את פורום תל"מ, מסגרת פעולה וולונטרית שנועדה לאגם משאבים ולתאם בין כל הגופים הלאומיים שתשתית מחקרית גדולה יכולה לשמש אותם.

בראש הפורום יושב נציג האקדמיה הלאומית שמתמנה על ידי נשיא האקדמיה – הנציג בשנים האחרונות הוא חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן – וחברים בו יו"ר הות"ת, ראש הרשות לחדשנות, מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה, ראש מפא"ת (המינהל למחקר, פיתוח אמצעי לחימה ותשתית טכנולוגית) במשרד הביטחון וסגן ראש אגף התקציבים במשרד האוצר.

הפורום בודק הצעות להקמת תשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח (מו"פ), ובשנים האחרונות גם תוכניות מו"פ לאומיות, וממליץ על דרך איגום המשאבים המתאימה מתוך התקציבים של מרכיבי הפורום ושל גופים מעוניינים אחרים. כמו כן הוא ממליץ על הגופים שיהיו אחראים לביצוע ולבקרה במסגרת התקציבית שנקבעה.

ערוצי התמיכה במחקר ובפיתוח ממקורות לאומיים בישראל קיימים בעיקר במסגרות אלה:

1. מחקר בסיסי איכותי ומנוהל ומתוקצב על יסוד עקרונות תחרותיים
 2. מו"פ המבוסס על חדשנות טכנולוגית לטובת פיתוח תעשייה ומנוהל ומתוקצב על יסוד עקרונות תחרותיים
 3. מו"פ מגזרי, מתחום החקלאות, הביטחון ועוד והמנוהל ומתוקצב על יסוד צרכים וצפי של יישומים מוגדרים
- השותפים בתל"מ סבורים כי מלבד ערוצי תמיכה אלה יש צורך לתמוך מעת לעת גם בהקמת תשתיות מו"פ משמעותיות, בתחומים שונים. תשתיות המו"פ הללו מיועדות לתת מענה לצרכים של כמה גורמים בעלי עניין העוסקים כולם בפעילות מו"פ באותו התחום. בחינה מקצועית של ההצעות ושל הדרכים להקמת תשתיות לאומיות כאלה נעשית בפורום תל"מ.

בשנים האחרונות החליט פורום תל"מ על איגום משאבים ועל ביצוע מיזמים מדעיים וטכנולוגיים

בהיקף כולל של מיליארדי ש"ח, ובהם אלה:

1. הקמת מאגר/בנק רקמות לאומי (מידג"ם) – בעלות של 36 מיליון ₪.
2. פוטוניקה מתקדמת – בעלות של 140 מיליון ₪.
3. חקר המוח – בעלות של 65 מיליון ₪.
4. הקמת מאגר גנום קליני במסגרת מיזם "פסיפס" לרפואה מותאמת אישית, בהשתתפותם של משרד הבריאות והמערך הדיגיטלי הלאומי – בעלות של 239 מיליון ₪.
5. מדע וטכנולוגיה קוונטיים – בעלות של 1,250 מיליון ₪.
6. בינה מלאכותית – בעלות של 520 מיליון ש"ח (בפעילה ראשונה). לאחרונה התקבלה החלטה על פעימה נוספת, בעלות של כ-500 מיליון ₪.
7. מכון לחקר לוויינות זעירה – בעלות של 100 מיליון ₪.
8. תוכנית הביורקונוורג'נס (bio-convergence) – בעלות התחלתית של 435 מיליון ₪.

בשנים האחרונות הוקמו ארבע ועדות בדיקה מקצועיות:

1. ועדת הקוונטום, בראשות ד"ר ארנה ברי וביוזמת ות"ת, הוקמה בשנת 2018 ונועדה לבחון את הצורך באיגום משאבים להשקעה בתוכנית לאומית בטכנולוגיות קוונטים. הוועדה התבססה על עבודתה של ועדה שהוקמה בראשות פרופ' אורי סיון ועל דוח צרכים שהכינו מפא"ת ורשות החדשנות במשותף. הוועדה המליצה על השקעות באלה: חישוב קוונטי, זמן ענן, תשתיות אקדמיה ומעבדה יישומית, חישה (מו"פ ביטחוני ודואלי), הכשרת הון אנושי, מחקר ישיר ושיתוף פעולה בין-לאומי. במאי 2019 אושרו המלצות הוועדה, והתוכנית תוקצבה והחלה לפעול.

2. ועדת בדיקה מקצועית, בראשותו של פרופ' תא"ל (מיל") חיים אשד, שנועדה לבדוק את הצורך בהקמת "תשתית לאומית ללוחיינות זעירה". לוחיינות זעירה היא אחד המייצגים המובהקים של מהפכת "החלל החדש". פיתוח לוחיינים זעירים מתבסס על סטנדרטיזציה מכנית וחשמלית, על טכנולוגיות של מזעור ועל שימוש ברכיבי מדף. אלה מיועדים להוריד עלויות ולהאיץ את תהליך המו"פ כדי לאפשר גישה יעילה וזולה לחלל גם לאקדמיה וגם לחברות קטנות ובינוניות. הוועדה הגיעה למסקנה שיש ערך רב בהקמת מרכז תשתיות לאומי ללוחיינים זעירים וקטנים (עד 100 ק"ג) שימש פלטפורמה להנבטת רעיונות חדשים באקדמיה ובתעשייה ויעודד ביצוע מו"פ בתחום החלל. תחום נוסף שבו יעסוק המרכז הוא טיפול רגולטורי ועסקי במיזמים, כגון תיאומי תדרים, יצוא ביטחוני וביצוע יעיל ומרוכז של רכש וחוזי שיגור, בניצול הידע והמורשת הנצברים בחלל בחברות ישראליות. הוועדה הגישה את מסקנותיה, והנושא אושר ותוקצב. בתחילת שנת 2023 פורסם מרכז להקמת התשתית. סוכנות החלל במשרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה, המובילה את הקמת התשתית, מתכננת להגדיר ספק זוכה ולהתחיל בביצוע הקמת המרכז בסוף שנת 2023.

3. ועדה נוספת, גם היא בראשותה של ד"ר ארנה ברי, בדקה את הצורך בהקמת תשתית לבינה מלאכותית ולמדעי הנתונים, את כדאיות הקמתה ואת היתכנותה. הוועדה הגישה את המלצותיה לפורום, וזה אישר את הדוח ואת התוכנית המוצעת. בשנת 2021 אושר תקציב של 520 מיליון ש"ח לצורך התנעת המיזם, ובמהלך השנה הקרובה תורחב הפעילות בכ-500 מיליון ש"ח נוספים.

4. ועדה אחרת, בראשותה של פרופ' רבקה כרמי, עוסקת בקידום נושא הביורג'נס (bio-convergence), נושא בין-תחומי שהוא חיבור סינרגטי בין מדעי החיים והביולוגיה למדעי ההנדסה. הוועדה בדקה את האפשרות להקים בישראל תשתית למו"פ שתתמוך בפיתוחו ובקידומו של מחקר רב-תחומי אקדמי בסיסי, טכנולוגי-יישומי, רפואי ותעשייתי בתחום הביורג'נס כמנוע חדשנות טכנולוגי וכלכלי, לרבות פיתוח ידע ויכולות מו"פ וייצור להקמת חברות בישראל שיעסיקו כוח אדם איכותי ושיהיו בעלות פריזם גבוה. נוסף על אפשרות הקמתה של תשתית זו בדקה הוועדה גם את התועלת שבה. מסקנות הוועדה הוצגו לפני הפורום, ובדיון בחודש אפריל 2022 אישרו חברי הפורום שאכן יש צורך בתוכנית לאומית בנושא הביורג'נס. הפורום אישר עקרונית את המלצות ועדת הבדיקה החיצונית בראשותה של פרופ' כרמי, וכן אישר תקציב ראשוני בסך 435 מיליון ש"ח. התקציב הובא לאישור בחוק התקציב ואושר בממשלה. אז יצאה התוכנית לדרך, כשרשות החדשנות מובילה עם

שותפיה בביצוע שנתי בהיקף של יותר מ־120 מיליון ₪, בשבעים תוכניות שונות, ובהן השקעה במאגדי ביו־קונוורג'נס המשלבים אקדמיה ותעשייה, בשש תוכניות הכשרות הון אנושי, בהיקף של כ־500 איש, ובהנבטת חברות ביו־קונוורג'נס בתוכנית החממות ובתוכניות אחרות. באפריל 2023 הצטרפו ות"ת ומשרד הבריאות לתוכנית עם תוכניות הנוגעות להשקעה בתשתיות ציוד יקרות באקדמיה, ללימוד לתארים מתקדמים ולמענקי מחקר המשרתים את תחום הביו־קונוורג'נס. נוסף על זה, משרד הבריאות ורשות החדשנות מקדמים מחקר חלוצי (פיילוט) רגולטורי שבו יוצע לחברות ישראליות לגבש עם משרד הבריאות יחד, ובהתייעצות עם מנהל התרופות והמזון האמריקאי (FDA), מסלול רגולטורי חדש לטכנולוגיות ביו־קונוורג'נס שלא קיים עבורן מסלול רגולטורי.

